

3436
02.01.2017

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Anayasa, yasalar ile uluslararası yasalar tarafından güvence altına alınan internet aracılığıyla iletişim hakkı son yıllarda artan şekilde askıya alınmaktadır. Söz konusu internet kesintilerinin, bu kesintileri gerçekleştirenlerin, arkasındaki saiklerin ve bu kapsamda yurttaşlarımızın anayasal/yasal/uluslararası sözleşmelerden doğan haklarının bu yolla ihlal edilmesinin tespit edilmesi, sorumlularının belirlenmesi ve internet kesintilerine çözüm bulunarak bugüne kadar gerçekleşen mağduriyetlerin giderilmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci İç Tüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılması için gereğini arz ve teklif ederiz.

Filiz KERESTECİOĞLU

HDP Grup Başkanvekili

GEREKÇE

Çağımız hızla ilerleyen teknoloji ve iletişim alanındaki gelişmeler neticesinde birçokları tarafından enformasyon ve hız çağı olarak adlandırılmaktadır. Bu çağda, iletişimin çeşitlenmesi ve hızlanması ile birlikte özgürlüğünün sağlanması da başlıca konulardan biri haline gelmiştir. Gerek ulusal gerekse de uluslararası kurumlar ve normlar bu özgürlüğün sağlanması ile ilgili geniş ve etkin çalışmalar gerçekleştirmektedir. Özellikle internete erişim ve internet iletişimi bu sürecin ana başlıklarından biri olmuştur. Bilginin çok hızlı bir şekilde, oldukça kolay ve düşük maliyetli olarak yayılmasını sağlayan İnternet iletişimi özgürlüğünün sağlanması günümüz demokrasilerinin en temel tartışma konularından da biridir.

Türkiye'de iletişim özgürlüğü Anayasal bir hak olarak tanınmaktadır. Anayasa'nın 22'inci maddesi "Herkes haberleşme hürriyetine sahiptir. Haberleşmenin gizliliği esastır" maddesini esas alarak bu husustaki bağlayıcılığını belirlemiştir. Anayasa'nın yanı sıra Türkiye'de iletişim özgürlüğünü bağıtlayan uluslararası sözleşmeler de bulunmaktadır. İnternete erişim ve iletişim hakkı ile internette ifade özgürlüğü, uluslararası kuruluşlar tarafından da güvence altına alınmıştır. Türkiye'nin üyesi olduğu Avrupa Konseyinde kabul edilen "İnternete Erişim Hakkı"

başlıklı rapor, üye devletleri, her vatandaşın internete erişim ve haberleşme özgürlüğü hakkını korumakla yükümlü kılmıştır. Avrupa Konseyi üye devletlere internet, iletişim ve haberleşme özgürlüğüyle ilgili bir Ulusal Eylem Planı oluşturmalarını tavsiye etmiştir. Yine internette iletişim özgürlüğünün ana ilkesi, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS) 10. maddesinde güvence altına alınan düşünce ve ifade özgürlüğüdür.

Zamanın ruhu ve hukuki bağlayıcılar yukarıda bahsedildiği gibi olmasına rağmen Türkiye’de özellikle Gezi Direnişi’nden bu yana internet ile iletişim özgürlüğünün kısıtlandığı gün gibi ortadadır. Birçok akademik ve siyasi çalışmaya da konu olduğu üzere, internet yasakları siyasi iktidarın otoriterleşme eğilimi ile paraleldir. Türkiye yakın siyasi tarihi açısından değerlendirdiğimizde, Gezi Direnişi’ne siyasi iktidar tarafından verilen cevabın otoriterleşme yönünde olduğu açıktır. Nitekim Gezi Direnişinden bu yana internet yasaklarının seyri de otoriterleşme eğilimini doğrulamaktadır.

Çok sayıda kent merkezinde ilan edilen sokağa çıkma yasağı sonrası internet iletişiminin kesilmesi, nüfusun tümünün cezalandırılması şeklinde vücut bulmuştu. Parti eş başkanlarımız ve milletvekillerimizin gözaltına alındığı ve tutuklandığı süreçte, Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinin tümünde internet kesintisi yapılmıştı. En son Fırat Kalkanı Operasyonunda TSK mensubu askerlere ait olduğu iddia edilen yakılma görüntülerinin internete düşmesi ile tüm ülkede birçok sosyal iletişim sitesine erişim engellenmiştir. Toplum üzerinde ciddi endişe yaratan saldırıların ertesinde derhal internete erişim hükümet tarafından engellenmektedir. Sosyal medya programlarına erişim ise tamamen durdurulmakta, tek bir muhalif sözün duyulmasına imkan verilmemektedir.

Bu durum ve yarattığı tahribatları açısından sadece OHAL döneminden birkaç örnek vermek yeterli olsa gerek. 27 Ekim günü Türkiye’de internet altyapısının %8’ine ulaşamamış ve internet kullanamayan 6 milyon insan olumsuz etkilenmiştir. Yurttaşlar ilaçlarını dahi alamayarak sağlık hakları ihlal edilmiş ve pos cihazları çalışmayarak çok sayıda yurttaş zarara uğratılmıştır. Son internet kesintilerinin Türkiye’ye maliyeti en az 150 milyon dolar olarak hesaplanmıştır. Özel hukuk kurallarının ihlal edildiği bu uygulamada, yurttaşların zararının karşılanması ile ilgili tek bir adım dahi atılmamış, internet sağlayıcı şirketler ise siyasi saiklerle devrede olan bu yasaklarla tam uyum içerisinde olmuştur.

Nihayetinde, internet özgürlüğü ile ilgili hukuki bağlayıcıların varlığına rağmen siyasi iktidarın isteği doğrultusunda “keyfilik” esasına göre işlem yapılmaktadır. TBMM’nin ivedilikle devreye girerek söz konusu konuyu araştırması ve gerekli önlemleri alması gerekmektedir.